

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

X. De quodam quasi contractu, nempe de tutela, speciatim ad quid
obligentur tutores & curatores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

DV B I V M X.

De quodam quasi contractu; nempe de Tutela; speciatim ad quid obligentur tutores aut curatores.

Ad s. Thomæ 2. 2. q. 77.

269 **P**ost explicatos hætenus veros & formales contractus, iuxta diuisionem contractuum sup. dub. 1. num. 3. expositam, superest breuiter agendum de quodam, præ ceteris admodum celebri, & vtitato quasi contractu, qui est Tutela, seu Curatela; vt etiam Confessarij norunt, quid in Conscientia circa eum statuere debeant; ac etiam vt omnibus constet, ad quidnam Tutores seu Curatores, quorū functio in Repub. adeo frequens est, in conscientia teneantur.

Et primò quæritur, quid sit Tutela, quidque & quotuplex sit Tutor, & Curator; & quomodo constituantur. Responderet sequentibus pronuntiatis.

I. Tutela, itemque Curatela generatim est Officium seu obligatio, ad procuranda bona & commoda minorum, qui vel parente carent, vel sub eius potestate constituti non sunt, iuxta Instit. de tutelis in princip. & l. vlt. Cod. de Curatore furiosus, & Instit. de fiduciaria tutela. Tutor verò quasi tutor, & Curator dicuntur, qui id officium sustinent; quibus etiam ex iustitia talis procuratio incumbit; perinde ac si ex contractu ea obligatio fuisset suscepta, supplente nimirum lege, vel Magistratu vim contractus, vt etiam in Testibus ex officio requisitis accidit.

270 **II.** Differunt Tutor & Curator, præcipue quod Tutor solum conuenit impuberi, hoc est masculo vsq; ad annum decimum quartum expletum, & feminæ vsque ad annum duodecimum itidem expletum, vt habetur Instit. Quibus modis tutela finitur, in princip. & §. *Nostri autem Mares*. Curator autem conuenit minoribus, post completos annos pubertatis (promiscue vtrique sexui) vsque ad annum vigesimum quintum expletum iuxta Instit. de Curatoribus in princip. nisi iure municipali aliter statuatur, vt dicitur inferius n. 276.

III. Differunt etiam inter se alijs modis. Nimirum quod Tutor datur impuberi etiam inuito, l. *Nec non ff. de Tutoribus & Curat.* & datur principaliter personæ, quia tenetur curare educationem atque institutionem illius; tamen cum illo in eadem domo habitare non teneatur; secundario autem datur etiam bonis illius, non respectu vnus tantum rei vel negotij, sed vniuersum respectu omnium, iuxta Instit. de Tutelis §. *Est autem*, & Glossam ibidem.

271 Curator autem (communi iure) non datur inuito, iuxta Instit. de Curat. §. *Item inuito*; nisi minor sit furiosus, aut mente captus, vel prodigus, §. *Furiosus*, Instit. de Curat. Et datur præcipue rebus minoris, iuxta l. *In copulandis* Cod. de nupt. minus autem principaliter personæ, iuxta glossam Instit. *Qui test. tut. dari possunt*, §. *Certe*. Quod si minores semel Curatorem susceperint, tenentur

illi subesse (communi iure) vsque ad annum 25. expletum. Instit. de Curat. in princip. At si Curatore careant, valent acta per illos: ita tamen vt si læsi sunt, restituantur in integrum, iuxta dicta dub. 1. à num. 23. Quod si minor item habeat, tenetur ad eam sumere Curatorem, §. *Item inuito* Instit. de Curat. & leg. 1. & 2. Cod. qui legit. person. standi in iudicio. Exceptis tamen causis spiritualibus, aut de rebus iisdem annexis, vt matrimonio, beneficio, & alijs: in quibus puberes etiam per se ipsos agere & respondere possunt, iuxta cap. vlt. de iudicijs in 6.

272 **IV.** Tutorum tria sunt genera. Nam primò alij sunt *testamentarij*, qui ex testamento, seu codicillo à Patre, aut alijs ad id priuilegium à iure habentibus relinquuntur, iuxta leg. 3. & glossam ff. de test. tutel. qui si condiciones requisitas habent, cæteris necessario præferuntur, iuxta Instit. de legit. agnat. tutela in princip. & authent. *Matri & auia*, Cod. quando mulier tutelæ officio.

Secundò alij Tutores dicuntur *legitimi*, quos nempe lex ipsa præscripsit & designauit, qualis quidem præ cæteris est mater, si tutrix esse velit. promittendo, se non transituram ad alias nuptias, quin prius Tutelam abdicet, & rationem præteritæ administrationis reddat, iuxta authent. Vt sine prohibet. matres, §. *Quia vero multa*. Matrem sequuntur auia, & contanguinei proximiores idonei, iuxta l. *sicut*. Cod. de leg. tut. & leg. *Intestato*, & l. *si plures ff. de leg. tut. & Inst. & gloss. §. Furiosus*, de Curatoribus, & l. de Creat. curat. Cod. de Episc. aud. & vlt. Cod. de Curat. furiosus.

273 Tertiò alij sunt Tutores *dati*, nempe à Iudice electi & constituti, vbi tutores testamentarij & legitimi defunt, iuxta Instit. de Atiliano Tutore, & leg. 1. & seqq. ff. de Tutor. & Curat. datis ab his. Et enim ad Iudicem domicilij patris pupilli spectat, dare ei Tutorem; quem etiam ad hoc, si opus sit, cogere potest, iuxta textus citatos. Eademque etiam locum habent in Curatore, vt habetur in citatis textibus, & notauit Molina tom. 1. disp. 220. Quibus ferè consentiunt. Iura Prouincialia Bavarica part. 5. tit. 5. art. 1. 2 & 3. vbi tamen Matri tutrici alij duo siue tutores, siue adiutores, adiunguntur &c.

274 **V.** Sed & quandoque etiam maiorenibus, & quidem etiam inuito, Curator dandus est à Iudice; nempe si quis furiosus sit, aut mente captus, vel prodigus à Iudice declaratus; surdis item & mutis, atque ijs qui perpetuo morbo laborant, quia rebus suis superesse non possunt, §. *Furiosus*, Instit. de Curat. Et habetur quoque in Iure Prouinciali Bavar. part. 5. tit. 5. a. 11.

Quod si talis sit coniugatus, vxor illius, si idonea sit, communi iure præferenda est. Alioquin Pater præfertur cæteris omnibus, & post Patrem, auus; deinde filius, si vigesimum quintum annum expleuit; alioquin frater, si prædictam ætatem compleuit, & seorsim in propria domo viuat; & denique propinquus masculus proximior in gradu: quibus deficientibus, locum habet Curator, datiuus, vt iuxta §. *Furiosus* & glossam ibidem, Instit. de Curatoribus, & l. *De creationibus*, Cod. de Episc. aud pluribus persequitur Molina disp. 220.

275 Queritur secundo, quinam Curatores aut tutores esse non possint, vel ab eo officio excusentur, & qualis cautio ab iisdem requiratur.

Respondetur I. Tutores & Curatores esse non possunt, 1. serui siue mancipia. 2. mulier, excepta matre, auia, vxore, vt superius dictum. 3. Impossibilis, seu furiosus; aut minor viginti quinq; annis nisi forte sit mater. 4. Prodigus, aut cui post 25. annos ætatis curator dandus est, ex dictis. 5. Infamis, aut suspectus de crimine, vel mala administratione. 6. Religiosus. 7. Episcopus, nisi respectu miserabilium personarum, quarum bona perirent, nisi ipse succurreret. 8. Clerici in sacris ordinibus constituti; nisi cum agitur de tutela legitima, quando sunt proximiores in gradu pupillo; tunc enim esse possunt, sed non tenentur; vel etiam respectu miserabilium personarum, vt de Episcopis dictum. 9. Qui minoribus debet, aut cui minor debet; excepta matre & auia, itemq; auo & patre; itemque excepta forsan tutela testamentaria. Quod si quis tutor aut curator postea debitor aut creditor efficiatur, tunc adiungendus est illi alius tutor vel curator. 10. Miles in militia actu occupatus. 11. Inimicus patris aut minoris necdum reconciliatus. 12. Maritus respectu vxoris minoris. 13. Qui morbo, aut alio simili impedimento perpetuo laborat, ita vt recte administrare bona minoris non possit. Quæ omnia ex iure pluribus confirmat Molina disp. 221. Vid. Cod. lib. 5. tit. 34. Qui dare tutores vel Curatores & qui dari non possunt.

276 Resp. II. A tutela seu Curatela excusantur. 1. qui habet quinq; filios legitimos superstites. 2. Qui res seu bona Regis siue Principis administrant, iteque tabellarij Regis, & Iudices ac ministri Iustitiæ. 3. Qui Reipub. causa absunt. 4. Si quis habeat tres tutelas, quæ oneratae sint. 5. Pauperes, qui tota sua industria ac tempore indigent ad seipsos conuenienter sustentandos. 6. qui ita morbo laborat, vt commode sua ipsius bona procurare non possit. 7. qui nec scribere, nec legere nouit, nisi peculiaris solertia defectum suppleat. 8. Is erga quem capitales inimicitias exercuit Pater minoris. 9. Qui excedit septuagesimum annum. 10. Qui docent liberales artes, aut medicinam, vel hanc exercent de mandato Principis. 11. Qui tutor alicuius fuit, ne sit eiusdem Curator. Quæ itidem ex iure fusc probat Molina disp. 222. Similia habentur in iure Prouinciali Bavarico a. 1. & 5. nisi quod illi ipsi, qui impuberum tutores erant, iubentur postea etiam eorū esse Curatores vsq; ad annum ætatis 21. completum, etiam si isti renuant.

277 Resp. III. Tutores & Curatores iurare tenentur, se minus suum recte executuros, atq; defensores bona & personam minoris, confecturos quoq; (ope Magistratus) inuentarium, & reddituros suo tempore rationem ei, ad quem de iure spectabit, vt habetur Authent. Vt hi q oblig. se hab. §. vlt. & l. De Creatiombus. Cod. de Episc. aud Item l. vlt. & auth. subiuncta, Cod. de Curatore furiosi.

278 Sed præterea satis dare debent, præstito fideiussore, rem minoris saluam, adeoq; integre restituendam fore, nullumq; damnum bonis minoris, culpa aut negligentia tutoris aut Curatoris, vel in illis administrandis ac defendendis, vel in acquirendis obu-

turum; alioquin fideiussorem Tutoris aut Curatoris integre minori satisfacturum, iuxta inflit. & gloss. de satisfat. Tutor. in princip. Nisi Tutores aut Curatores habeant bona imobilia sufficientia, vnde satisfaciatur, vt docet Mol. d. 223. Si quidem vniuersim bona eorundem, tacite sunt hypothecata minori à puncto tutelæ aut curæ susceptæ; ita vt ad quemcunq; peruenerint, possit illa minor sibi vendicare, vt satisfat, iuxta l. Pro officio Cod. de adm. nist. tut. l. De Creationibus Cod. de Episc. aud. l. vlt. Cod. de Curat. Furiosi, & authent. de herede ab intest. §. Sin autem plurimi.

279 Eadem habentur in iure Prouinciali Bavarico p. 5. tit. 5. a. 4. vbi tamen præstatio illa asseruationis arbitrio magistratus relinquatur, & in fine additur: Si tamen post mortem alicuius Personæ nobilis, consiliarij Principis, Patrij, vel Doctoris, cognati per seipsos ex suis idoneis Tutoribus eligent, usque legitimam inuentarij confessionem, Tutelæq; administrationem sub debitæ rationum obligatione committerent, nominatque Tutores apud legitimum ac immediatum suum Magistratum pro confirmatione sui officij sese denuntiarēt, id prout hactenus factum, deinceps etiam ratum esto.

280 Queritur tercio, quænam sit potestas, & obligatio Tutorum & Curatorum.

Resp. I. Potestas & obligatio eorum generatim se extendit ad triplex rerum genus, nimirum ad personas minorum seu pupillorum. 2. ad illorum bona; ad eorundem causas, vt mox speciatim declarabitur.

281 Resp. II. Circa personas minorum, habenda imprimis ratio est educationis. Et quid si parens seu testator disposuit, vbi vellet educari minor, standum est dispositioni; nisi iudex aliud magis expedire minori iudicaret, iuxta l. 1. ff. vbi pup. educ. debeat. Alioqui si mater superstes sit, neq; ad secundas nuptias transferit, regulariter impuberes apud illam educabuntur, iuxta l. 1. Cod. vbi Pup. educ. debeat; nisi circumstantiæ aliud iuadeant v. g. ob prauos mores faminae, aliaue corporis animæue pericula: tunc enim apud auct potius, vel alium iudicis arbitrio prudenter designatum educabitur, iuxta l. 1. & 2. Cod. vbi pup. educ. debeat, & l. 1. ac penult. ff. eod. tit.

282 III. Eodem spectat, vt tutores curent minores postquam legere & scribere didicerint, p. conditione suæ personæ institui, vel in aliquo officio, vel in bonis literis; idq; taxata per Iudicem certa portione ex bonis minoris ad alimenta & his annexa quotannis infumenda, iuxta l. Quod plerumq; Cod. de adm. Pup. prest. & l. 3. 4. ff. vbi pup. educ. deb. Quæ quoad fieri potest, ita moderata esse debet, vt non omnes redditus patrimonij minoris in eis infumantur, sed semper aliquid superfit, quo patrimonium augeatur, iuxta l. 3. ff. cit. tit.

283 IV. Quod ad bona minoris attinet, tenetur generatim Tutor vel Curator illa administrare ea cura & diligentia, quæ diligens Pater familias suis proprijs rebus adhiberet; tam impediendo & præcauendo dāna, quā procurando comoda & lucra minoris, iuxta l. A Tutoribus. ff. de Administ. tut. Vnde primo curare debet, vt resciantur ædes, colantur agri, domus locentur, greges & pecora nutriantur &c. Secundo curabit, vt ea mobilia, quæ commode seruari non possunt, vt sunt vestes attritæ, iumenta minori non necessaria, triticum, vinum, & oleum, & his similia

vendi-

283 venditione, vel permutatione aliqua vtiliter, & commodè distrahantur; neque ad hæc opus est auctoritate iudicis: aliàs damnum, & decessus congrui lucri tutori seu curatori imputabitur; iuxta dicta q. 6. dub. 2.

Nihil tamè Tutori aut Curatori, siue personis eidem subiectis, ex vllis bonis minoris, quamdiu is talis est, neq; per se, neq; per alium, emere licet, iuxta l. Non licet. & l. si in emptione. ff. de contrah. empt. & Constit. Bavar. part. 5. tit. 5. art. 15. nisi interueniente auctoritate iudicis, aut cum ex eius decreto bona pupilli publicè per iuratum venditorem omnibus venalia exponuntur, vt ibidem limitatur.

284 V. Curabit quoq; Tutor & Curator, quoad fieri potest, vt pecuniæ pupilli, nõ quidem ad vsuras exponantur, quicquid l. Tutores Cod. de administ. Tut. alijsq; locis iure ciuili dicatur, id enim iure naturali & Canonico reprobatur est; sed vt in emptionem agrorum siue prædiorum, vel ad alios honestos & lucrosos securosq; contractus vtiliter exponantur, aliàs tenebitur de luero cessante; vt apud Couarruiam 3. var. c. 2. n. 1. & Molinam tom. 1. disp. 224. habet communis, obseruatà tamen communi doctrinà superius traditã q. 6. dub. 2.

VI. Bona verò immobilia minoris, aut alia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, nõ possunt sine decreto iudicis alienari, iuxta l. 1. & seqq. ff. de rebus eorũ q sub tutelã, & l. Lex qua, Cod. de administ.

285 Causã verò alienationem concedendi potissimũ sunt, si vrgeat res alienum, quod aliunde commodè solui non possit; aut si minor aliunde non possit ali, aut redimi ex seruitute, aut ab alio discrimine eripi, iuxta l. Ob res alienum, Cod. de præd. min. vel etiam quando id manifestè expedit minori; vt si vnum prædium vendatur, vt ematur aliud vtilius &c. aliasque similes ob causas, quæ iudicis prudentis arbitrio sufficentes iudicentur. Ita etiam sine decreto Iudicis non potest minor remittere, vel renuntiare hæreditati, legatis, fideicommissis, alijsque iuribus sibi acquisitis, iuxta l. Magis puo. ff. de rebus eorum. & l. si ad resoluendum, Cod. de præd. min. vt pluribus dicitur disp. 6. quæst. 3. dub. 6.

286 VII. Quoad causas minorum attinet, pupillus dum infans est, hoc est, minor septennio, vel infantie proximus, (ita vt si masculus est, non peruenit ad decimum annum cum dimidio; aut, si sit foemina ad nonum cum dimidio) nihil per se efficere potest, quo vel ipse alteri obligetur, vel alterum sibi obliget, iuxta Instit. de inutil. stipul. §. Pupillus, aliaque iura. At verò pupillus pubertati proximus obligare quidem sibi potest alterum, etiam sine auctoritate tutoris: sed alteri se obligare non potest, nisi cum tutoris auctoritate, iuxta Instit. loc. cit. & auctorit. Tutor. in princip. Quo fit, vt contractus sæpe claudicare dicatur, inter pupillum & maiorem. Quamuis si contractus onerosus neutra ex parte sit adimpletus, non tenetur maior implere contractum, nisi pupillus etiam adimplere velit. Imo in contractu sine tutoris auctoritate celebrato, si minor sit pubertati proximus, manet is etiam naturaliter (non tamen ciuilitè) obligatus, iuxta l. Cum illud, §. Hæret, ff. quando dies legati, vt pluribus persequitur Molina cit. disp. 224. & dictũ supra quæst. 6. dub. 11.

287 VIII. Eadem portò est ratio minoris, si curatorem habeat. At verò minor curatore carens validè alienat & contrahit, circa res suas, quæ decreto iudicis non indigent, vt alienentur: secus si abiq; Iudicis decreto id faciat, circa res illas, quæ iudicis decreto indigent: saluã interim semper restitutione, in integrum; etiam si per ipsius Iudicis sententiam sit læsus, iuxta l. si curatorem, Cod. de integ. restit. l. 1. Cod. de auctorit. præst. l. Neg. tutor Cod. de contrah. stip. l. obligari, ff. de act. & oblig. l. Cum ex minoribus Cod. Si aduersus rem iudicatam, aliaq; iura.

288 In iudicio autem, non secus ac de pupillis dictũ, inualida vniuersim sunt ea, quæ minores sine Curatoris auctoritate egerint, si in ipsorum cedant incommodum; secus si in eorum commodum cedant: qua de causa sine Curatore non admittuntur ad lites etiam earum rerum, quas sine decreto Iudicis possunt aliepare; vt tradit Molina cit. disp. 224. apud quem hac de replura.

289 IX. Iuxta constit. Bavar. part. 5. tit. 5. art. 6. 8. 10. 12. 13. si plures sint tutores vel curatores, quam duo, ad dispositionem pro minoribus faciendam requiritur consensus plurium; si duo tantum, in rebus maioris momenti vtriusq; consensus requiritur. Quod si vnus delinquat, alijs contradicentibus, illi soli damnum imputatur, alias omnibus. Et tenentur Curatores & Tutores singulis annis rationem administrationis reddere; nisi ob paruitatem rei, iudicio Iudicis ad parcendum sumptibus tempus prorogetur. Sumptus verò in administratione tutelæ faciendi, ex bonis minoris fiunt. Quod si tutorum aliquis defes aut noxius in administratione, deprehendatur, amouendus alijsq; substituendus est, impositã delinquenti debitã satisfactio.

Quæritur quartò, quando tutela, aut cura finiat; & quod sit eius stipendium. Respondetur. I. Iure communi tutela finitur, cum pupillus pubertatis annos adeptus est, iuxta dicta: Curatela autem communi iure finitur post completum annum 25. minoris: nisi aliter iure municipali sit statutum iuxta num. 276.

290 II. Finitur quoque tutela, si impubes arrogetur, deportetur, vel in seruitutem redigatur, iuxta Instit. Quibus modis tutela fin. §. Item finitur. Item morte pupilli vel tutoris, & capitis diminutione tutoris, seu maxima, seu media, quã nempe vel libertatem, vel ciuitatem amittat. Aliquando etiam desitã conditione, seu finito tempore, si tutela sub conditione, vel ad certum tempus data sit. Item si tutores apud magistratum, legitima de causa se excusent, & missionem impetrent.

291 III. Sæpe ipsius magistratus officio Tutor remouetur, si ineptus aut infidelis deprehendatur, aut meritò suspectus sit, vt superius dictum. Eoq; ipso quod tutor aut curator velut suspectus est accusatus, lisque est contestata, tradi à Iudice debet minori curator, qui interim, dum lis pendet, curam minoris ac bonorum illius habeat; prior autè Tutor vel Curator ab administratione est suspendendus, §. Si quis autem, Instit. de suspens. tutor. & l. Eum quem, Cod. eod. tit.

292 IV. Si tutor vel curator ab officio remouetur, ob commissum dolum erga minorem, redditur infamis: secus si ob aliam culpam, etiã latam, iuxta §.

Suspectus autem. Infit. de suspecto tut. & communem apud Molinam disp. 225.

V. Si Tutor vel curator, post rationes officij redditas, fidelis deprehensus fuerit, debetur ei merito præmium: quod quidem aliquib⁹ locis est vigesima pars reddituum bonorum omnium minoris: in alijs autè decima pars; vt testatur Molina disp. 224. circa fin. In Constitutionibus Bavaricis pars. 5. tit. 5. art. 14. ita statuitur: *Vt tutori eius hæredibus, post legitimum eius decessum, pro conditione substantiæ pupilli, laborumq; à tutore exantlatorum, per pupillos, eorum propinquos, aut si ab his pro meritis non fieret, à Magistratu cuiusq; loci, conueniens honorarium ac compensatio laborum operaq; & cura impense præstetur, aut per magistratum adiudicetur; ipsiq; tutoribus, in susceptione tutelæ, eiusmodi remunerationis securæ spes fiat.* Hæc de tutoribus.

D V B I V M X I.

De Testamentis, alijsq; ultimis voluntatibus.

Ad s. Thom. 2. 2. q. 77.

294 **A**D contractus etiam merito à nobis referuntur Testamenta, aliæque ultimæ voluntates, quæ quia adeo frequentem in humanâ societate vsum habent, nec parum conscientiam tangunt, parum non est à Theologo penitus ignorari, etsi nos iam supra nonnulla huc spectantia diuersis in locis tractauimus, vt speciatim referemus.

Et primò quæritur, quid sit Testamentum, & quomodo à Codicillo, alijsq; ultimis voluntatibus differat. Respondetur sequentibus pronunciatis.

I. *Testamentum* sic dictum à *testando*, siue quia testator suæ mentis, seu ultimæ voluntatis testimoniū eo explicat; siue quod testator in eo alios suæ voluntatis ultimæ testes adhibet, iuxta Infit. de testam. in princip. & alios apud Covarruiam in rub. de testam. part. 1. communiter ita solet definiri, iuxta Vlpianum leg. 1. ff. de testam. & glossam ibidem: Est voluntatis iusta sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit, cum hæredis (directæ) institutione.

295 II. Quare testamentū ex suo genere, est quædam *ultima voluntas*; & conuenit cū cæteris ultimis voluntatibus; vt sunt Codicillus, legatum, fideicommissum & donatio causa mortis: quæ quidē omnes dicuntur ultimæ voluntates, quia disponunt de bonis in tempus post mortem disponēdis: cuius etiam idcirco morte confirmatur, cum ante mortem sint reuocabiles, nec vim & effectū absolutum habeant, iuxta Apostolum. Heb. 9. v. 17. quas proinde hoc saltem sensu necesse est esse ultimas, vt post eas non fuerint aliæ, quæ vim illarum abstulerint, vt rectè notauit Molina tom. 1. disp. 124.

296 III. Differt testamentum à Codicillo & alijs ultimis voluntatibus, tum proprijs solēnitatibus, sine quibus legitimum & validum esse non potest, vt inferius dicitur; tum per illam definitionis particulam, *cum hæredis directæ institutione*: quæ adeo intrinseca est testamento, vt sine eâ testamentum esse non possit, vt constat ex §. *Ante hæredis*. Infit. de legatis, §. *In primis*, Infit. de fideicom. l. *ultima* ff. de hæred.

infit. & l. *vt. ff. de Codicillis*: & contra, hoc ipso quod in aliqua ultimæ voluntatis hæres directè instituitur, habet rationem testamenti, saltem secluso speciali priuilegio, iuxta l. *Militi Codicillo* ff. de milit. testam.

297 Quod tamen non obstat, quo minus legatum, seu actus legandi, itemq; fideicommissum, in directæ substitutione, reipsa possint esse partes integrantes testamenti, seu Codicillis; sed quia absolute testamentū sine his esse potest, & singule per se rationem ultimæ voluntatis habent, ideo sunt quasi species ultimæ voluntatis inter se cōdistinctæ, vt docet Molina loc. cit.

298 IV. *Codicillus* vero, sic dictus, quasi paruus codex, seu parua scriptura, est quædam sine directâ hæredis institutione, ultimæ voluntatis dispositio, siue inscriptis, siue in verbis fiat, iuxta Infit. & Cod. de Codicillis, & ff. de iure codicillorum. Diferunt codicilli ad legata instituenda, ad fideicommissarias seu indirectas substitutiones, vt & ad declarandū & immutandum seu corrigendū aliqua in testamētis: nec vnquam continent directam hæredis institutionem, nisi per accidens & ex priuilegio militi concessio, iuxta cit. l. *Militi*. Nec etiam codicillo hereditas auferri cuiquam potest, Infit. de codicill. §. *Codicillis autem*; nisi delictum Codicilum notatum, postea probetur, vt docet Molina disp. 131.

299 V. *Legatum* (pro actu legantis, non pro re legatâ acceptum) est ultima voluntas, qua defunctus rem aliquam particularem (siue id, quod rationem hæreditatis non habet, vt fideicommissum vniuersale excludatur) alicui ab hærede præstandam liberaliter relinquit. Non differt à *particulari fideicommissio* quoad rem & effectum, sed solum quoad verba. Quando enim verba testatoris diriguntur ad legatarium, vt si dicat; *lego* aut relinquo Petro hoc vel illud, dicitur legatum: quando verò testator ea verba dirigit ad hæredem, vel etiam legatarium, vt hoc vel illud dent Petro, dicitur particulare fideicommissum. Et differt vtrumq; tum à *donatione* inter viuos, quæ in vita donantis fit, roburq; habet; tum à *donatione causa mortis*, quæ non ab hærede, aut legatario, sed à viuente testatore præstatur: quamuis ante mortem testatoris nõ confirmetur, vt plurib⁹ docet Mol. tom. 1. disp. 193.

300 Quæritur secundo, quæ solēnitates requirantur, tum ad testamentum, tum ad codicillum, aliæque ultimæ voluntates.

Resp. I. Cum duplex sit testamentum, vnum scilicet *in scriptis* seu *clausum*; eo quod tabellionem, & testes lateat, quid in eo contineatur, nec aliter quam scripto fieri potest; alterū *nuncupatum*, quod voce coram testibus delectatur, quid in eo contineatur, seu quid testator post mortem suâ fieri velit, ideoq; tum scriptis, tum etiam solâ voce fieri potest: ad testamētum clausum iure cōmuni Cæsareo sequentes solēnitates necessariæ sunt. 1. vt post confectam & clausam scripturam testamēti, adhibeantur septem testes masculi liberi, puberes, ac rogati, & ceteroq; etiam ad testandum habiles, adeoque non infames, non suspecti, vel partiales, iuxta Molinam disp. 127. post Iulium Clarum; coram quibus simul congregatis testator benè mentis compos dicat, hoc esse suum testamentum. 2. vt testator illud deinde propria manu subscribat, si sciat & possit; si minus, vt adhibeat octauum testem, qui loco illius

subscri-